

**UCHWAŁA NR XVI/110/2020
RADY MIEJSKIEJ W RUDNIKU NAD SANEM**

z dnia 28 kwietnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2020 - 2023 dla Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218), **Rada Miejska w Rudniku nad Sanem uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2020 – 2023 dla Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem w brzmieniu, jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.

§ 3.

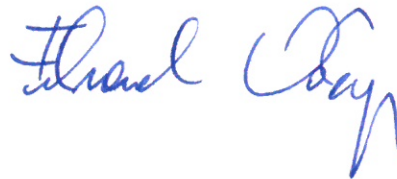
Traci moc uchwała Nr XX/170/2016 Rady Miejskiej w Rudniku nad Sanem z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2019 dla Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

mgr Edward Wołoszyn

Załącznik do uchwały Nr XVI/110/2020
Rady Miejskiej w Rudniku nad Sanem
z dnia 28 kwietnia 2020 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2020-2023
DLA GMINY I MIASTA RUDNIK NAD SANEM**

Rudnik nad Sanem, 2020

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	str. 3
I. Podstawy prawne	str. 4
II. Podstawy teoretyczne dotyczące zjawiska przemocy domowej	str. 5
2.1. Definicja i charakterystyka zjawiska przemocy	str. 5
2.2. Rodzaje przemocy w rodzinie	str. 6
2.3. Stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie	str. 8
III. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Rudnik nad Sanem.....	str. 9
3.1. Charakterystyka Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem	str. 9
3.2. Diagnoza problemu i skala zjawiska przemocy domowej w Gminie i Mieście Rudnik nad Sanem	str. 9
IV. Analiza wyników badań dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie oraz Stanu wiedzy i postaw społeczności lokalnej wobec tego zjawiska	str. 15
4.1. Analiza wyników badań dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie	str. 15
4.2. Analiza wyników badań dorosłych mieszkańców Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem	str.16
4.3. Analiza wyników badań młodzieży szkolnej z terenu Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem	str.22
4.4. Podsumowanie wyników badań	str.28
V. Zasoby instytucjonalne	str.31
VI. Czynniki pozytywne i zagrożenia w realizacji zadań	str.32
VII. Potrzeby w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	str.33
VIII. Założenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2020-2023	str.33
8.1. Beneficjenci programu	str.33
8.2. Realizatorzy programu	str.33
8.3. Miejsce i czas realizacji programu	str.34
8.4. Cele programu	str.34
8.5. Realizacja programu i celów szczegółowych dla poszczególnych instytucji i realizatorów	str.34
8.6. Przewidywane efekty wynikające z realizacji programu	str.40
8.7. Monitorowanie, ewaluacja i sprawozdawczość.....	str.40
Zakończenie	str.41
Wykaz skrótów	str.42

WPROWADZENIE

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

„Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy podejmować działania w tym zakresie”.

W wyżej wymienionej preambule do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podkreśla się, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka oraz poszanowanie godności osobistej.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na samorząd gminny obowiązek opracowania i realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Opracowanie programu w gminie poprzedzone zostało diagnozą zjawiska przemocy na terenie Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem przeprowadzoną przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Rudnik nad Sanem, w oparciu o badania ankietowe przeprowadzone przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego, dane statystyczne uzyskane z Komisariatu Policji w Rudniku nad Sanem, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudniku nad Sanem, dane z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem.

Program zawiera podstawy teoretyczne zjawiska przemocy w rodzinie, charakterystykę skali zjawiska przemocy na terenie Gminy i Miasta w Rudniku nad Sanem, podstawy prawne, zasoby instytucjonalne, zagrożenia w realizacji zadań, cel główny i cele szczegółowe programu i ich realizację. Program wskazuje również adresatów i realizatorów.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2020-2023. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej może ulec zmianie i udoskonaleniom.

Głównym celem programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.

I. PODSTAWY PRAWNE

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2015 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 t.j.)
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 t.j.)
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 2086 z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 568 t.j.)

Program jest spójny z:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 przyjętym uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. (M. P. z 2014 r. poz. 445),
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, przyjętym uchwałą Nr XLV/927/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 22.04.2014 r.
- Powiatowym Programem Profilaktyki Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Powiatowym Programem Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie realizowanym na terenie powiatu nizańskiego na lata 2015-2020, przyjętym uchwałą Nr VI/29/2015 Rady Powiatu Nizańskiego z dnia 26 marca 2015 r.

II. PODSTAWY TEORETYCZNE DOTYCZĄCE ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

2.1. Definicja i charakterystyka zjawiska przemocy

Mówiąc o zjawisku przemocy oraz o sposobach jej przeciwdziałania, a także pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie i osobom stosującym przemoc w rodzinie, należy zdefiniować najważniejsze pojęcia związane z tym zagadnieniem.

Przemoc w rodzinie w świetle ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się specyficznymi cechami:

- jest intencjonalna, przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- nierównowaga sił, w relacji jedna strona ze stron ma przewagę nad drugą; ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy,
- narusza prawa i dobra osobiste, sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary,
- powoduje cierpienie i ból, sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody; doświadczenie bólu i cierpienie sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

2.2. Rodzaje przemocy w rodzinie

Przemoc ma różne oblicza i dzieli się ją na różne kategorie. Przybiera różne formy i dokonywana jest przy pomocy różnych instrumentów.

- **Przemoc fizyczna** - są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, czy zasinień. Do tej kategorii zalicza się m.in. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, uderzanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą dłonią, pięścią lub różnymi przedmiotami, poparzenie, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, straszenie bronią lub jej użyciem i inne podobne temu formy. Jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, świadome uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
- **Przemoc psychiczna** - to zamierzone działanie wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary. Przejawami tego rodzaju przemocy są: odmowa uczuć, brak zainteresowania, szacunku, nieustanna krytyka, wyśmiewanie poglądów, wyznania religijne, żądanie posłuszeństwa, narzucanie poglądów i wyznania, wmawianie choroby psychicznej, upokarzanie, wyzywanie, grożenie, ograniczenie snu, jedzenia, itp. Jej głównym celem jest poniżenie poprzez umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary.
- **Przemoc seksualna** - polega na wymuszaniu niechcianych poprzez ofiarę zachowań w celu zaspokajania potrzeb seksualnych sprawcy, dokonywane poprzez: przymuszanie do pożycia seksualnego, wymuszanie na ofierze nieakceptowanych praktyk seksualnych, przymuszanie do seksu z osobami trzecimi, krytykę zachowań seksualnych ofiary, wymuszanie sadystycznych form pożycia seksualnego, przymuszanie do oglądania pornografii, gwałt, zmuszanie do prostytucji.
- **Przemoc ekonomiczna** - to wszelkie działania ograniczające swobodę dysponowania środkami finansowymi rodziny na partnerskich zasadach, realizowane między innymi na drodze niezaspokajania podstawowych materialnych potrzeb wszystkich członków rodziny, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, utrudnianie aktywności

zawodowej, odbieranie pieniędzy, okradanie, wyliczanie wydatków, itp. Jej celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy tej formy przemocy.

- **Przemoc poprzez zaniedbanie** – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych, w szczególności w stosunku do osób zależnych. Jest zjawiskiem obejmującym bardzo szeroką skalę zachowań. Może dotyczyć zarówno działań nieświadomych, jak i świadomego zaniechania działania.

Przemoc w rodzinie może dotyczyć następujących relacji:

- rodziców / opiekunów wobec dzieci,
- małżonków / partnerów w związku,
- osób starszych w rodzinie,
- przemoc między rodzeństwem.

Podstawowe cechy przemocy: jest to proces, nie pojawia się z nagle, jest cykliczny, ma tendencje do powtarzania się, eskaluje, nie zatrzymany przybiera na sile, przebiega w wymiarze dominacji i uległości, nie jest zjawiskiem niezależnym od udziału człowieka, przejawia się w różnorodnych formach. Odpowiedzialność za występowanie przemocy zawsze leży po stronie sprawcy, niezależnie od tego, co zrobiła ofiara.

W celu zrozumienia złożoności procesu uzależnienia ofiary od sprawcy dopuszczającego się przemocy ważne jest dostrzeżenie specyficznej relacji między nimi. Wiąże się to z cyklicznym charakterem przemocy, co z kolei ma olbrzymi wpływ na proces wiktylizacji (stawania się ofiarą) oraz syndrom wyuczonej bezradności pojawiający się u osób doznających przemocy.

W cyklu przemocy występują trzy autonomiczne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- a) **Faza narastania napięcia** – faza tworzenia i budowania napięcia pod jakimkolwiek pretekstem, charakteryzuje ją pojawianie się coraz więcej sytuacji konfliktowych oraz wyczuwalny wzrost napięcia w związku. Sprawca staje się drażliwy, każdy drobiazg wyprowadza go z równowagi, swoje emocje wyładowuje na ofierze. Reakcją osoby pokrzywdzonej najczęściej jest to, że za wszelką cenę stara się opanować sytuację. Zaczyna przeproszać sprawcę za swoje zachowanie, wywiązywać się z wielką starannością ze swoich obowiązków i zachcianek partnera / partnerki. Tłumaczy sobie

powody, przez które oprawca jest taki nerwowy, poirytowany czynnikami zewnętrznymi.

- b) **Faza gwałtownej przemocy** – faza eskalacji, wybuchu, w tym zwykle incydentów znieważania, poniżania i często używania przemocy fizycznej (agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary). Można zaobserwować również silne natężenie agresji słownej. Osoba pokrzywdzona ponownie stara się zrobić wszystko, żeby uspokoić sprawcę i ochronić siebie. Jednak bez względu na to co robi nie przynosi to efektu.
- c) **Faza „miodowego miesiąca”** – (przepraszanie, uspokajanie, miłość) sprawca między innymi często obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się tak, jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. W tej fazie sprawca przemocy zaczyna okazywać skruchę, ciepło i miłość. Patrząc na zewnątrz na te osoby można odnieść wrażenie, że są szczęśliwi, zakochani. Dzięki takiemu zachowaniu sprawcy, ofiara zaczyna wierzyć w przemianę swojego oprawcy. Faza ta przemija i rozpoczyna się znowu faza narastania napięcia. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta.

2.3. Stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie

Istotnym zagrożeniem utrwalającym problem przemocy w rodzinie są stereotypy. Ich powszechność i związane z tym negatywny wpływ pochodzi z przekonującej mocy ich powtarzania, co z kolei prowadzi do ich utrwalania. Najczęściej występujące stereotypy dotyczące rodzin z naszego kręgu kulturowego:

- w sprawy rodzinne nie należy się wtrącać,
- przemoc dotyczy rodzin patologicznych, czyli z tzw. marginesu,
- przemocą jest tylko bicie,
- kobieta powinna wstydzić się, jeśli doznaje przemocy,
- dla dobra dzieci i trwałości rodziny powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka,
- jeśli przestanie pić, wszystko będzie dobrze, warto poczekać, może kiedyś zrozumie i przestanie pić i bić,
- ofiara sama sobie jest winna.

Stereotypy opisują więzi różne „pożądane” relacje w rodzinie, pomiędzy mężem i żoną, partnerami, pomiędzy rodzicami i dziećmi. Wyznaczają uświęcone tradycją role kobiecie, mężczyźnie, dzieciom, wyjaśniają samo zjawisko i dają wskazówki, jak należy postępować wobec problemów rodzinnych. Wiele z nich również, w najlepszej intencji ochrony rodziny, niestety sprzyja przemocy, usprawiedliwia ją i postuluje powstrzymanie się od reakcji osób z zewnątrz. Uwalnianie się od stereotypów utrudnione jest przez fakt, że fałszywe założenia często są związane z przekonaniami charakterystycznymi dla danego środowiska. Osobom żyjącym w społeczności, gdzie panuje przyzwolenie na dominację jednej płci nad drugą, wyzysk, agresję słowną i fizyczną, jest o wiele trudniej przeciwstawić się takiemu traktowaniu niż tym, których otoczenie takich zachowań nie aprobuje.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE I MIEŚCIE RUDNIK NAD SANEM

3.1. Charakterystyka Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem

Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem jest gminą o charakterze miejsko - wiejskim położoną w województwie podkarpackim, w powiecie niżańskim u ujścia rzeki Rudna do Sanu. Pod względem administracyjnym w skład gminy Rudnik nad Sanem wchodzi: miasto Rudnik nad Sanem oraz cztery sołectwa: Przędzel, Przędzel Kolonia, Kopki i Chałupki. Z danych z rejestru mieszkańców pozyskanych z ewidencji ludności Urzędu Miasta i Gminy w Rudnik nad Sanem wynika, że liczba mieszkańców na dzień 31.12.2018 r. zameldowanych na pobyt stały i czasowy wynosiła 10 369 osób, z czego zamieszkałych w mieście – 6 882 osób (w tym mężczyzn 3 352, a kobiet 3 530), na terenach wiejskich 3 487 osób (w tym mężczyzn 1 760, a kobiet 1 727).

3.2. Diagnoza problemu i skala zjawiska przemocy domowej w Gminie i Mieście Rudnik nad Sanem

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania. Zdaniem specjalistów rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów w Polsce ze względu na negatywne skutki zdrowotne, emocjonalne i społeczne. Zapobieganie przemocy wymaga wdrożenia szerokiego,

zorganizowanego programu, który przyczyni się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodzin. Zadaniem programu jest zmiana postaw prezentowanych wobec kwestii przemocy w rodzinie, zarówno w świadomości osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc, jak również w świadomości służb powołanych do niesienia pomocy.

Oczekuje się, że przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących zagrożeń społecznych.

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w Gminie i Mieście Rudnik nad Sanem, z uwzględnieniem istnienia problemu przemocy w rodzinie.

Skalę zjawiska przemocy domowej pokazują dane instytucjonalne, w tym raporty z Komisariatu Policji w Rudniku nad Sanem (przeprowadzone interwencje domowe, uruchomione procedury „Niebieskie Karty”), dane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudniku nad Sanem (liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe), dane z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Rudniku nad Sanem (liczba prowadzonych „Niebieskich Kart”, liczba osób objętych działaniami i rodzaje przemocy najczęściej występujące w tych rodzinach), dane z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem, działającego przy Caritas Diecezji Sandomierskiej oraz z Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem (liczba rodzin i osób, w tym rodzin objętych wsparciem).

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie oparta została też na badaniach ankietowych przeprowadzonych przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego wśród uczniów szkół podstawowych na terenie Gminy i Miasta oraz wśród mieszkańców Gminy i Miasta w Rudniku nad Sanem.

Dane dotyczące przemocy w rodzinie zgromadzone przez Komisariat Policji w Rudniku nad Sanem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Policyjne interwencje na terenie Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem

Lata	Liczba interwencji domowych	Liczba interwencji dotyczących przemocy w rodzinie	Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”
2017	129	45	14
2018	41	41	18
2019	76	23	17

Źródło: Dane z Komisariatu Policji w Rudniku nad Sanem

Powyższe dane zgromadzone przez Policję pokazują, jak na przestrzeni ostatnich trzech lat przedstawiała się liczba podejmowanych przez funkcjonariuszy interwencji

domowych, w tym interwencji dotyczących przemocy domowej. W 2017 r. funkcjonariusze interweniowali 129 razy, z czego 45 interwencji dotyczyło przemocy domowej. Rok później liczba interwencji zmalała i wynosiła 41. Interwencje związane były tylko z przemocą domową. Do końca października 2019 r., Policjanci odbyli 76 interwencji domowych, a związanych z przemocą domową 23. Pomimo wzrostu interwencji domowych w porównaniu do roku poprzedniego dane pokazują, że interwencji związanych z przemocą domową było znacznie mniej. Liczba ta jest najmniejsza również w porównaniu do lat wcześniejszych.

W sprawozdaniu z podjętych przez policję działań wobec przemocy w rodzinie dotyczącym procedury „Niebieskie Karty” gromadzone są między innymi dane dotyczące liczby sporządzonych „Niebieskich Kart”. W 2017 r. funkcjonariusze sporządzili 14 „Niebieskich Kart”, a w 2018 r. 18 dokumentów. Do października 2019 r. liczba wypełnionych „Niebieskich Kart” przedstawiała się spadkowo w porównaniu do roku poprzedniego i wynosi 17, natomiast wzrosła w porównaniu do roku 2017.

Częstą przyczyną, z powodu której dochodzi do przemocy domowej jest alkohol.

Tabela 2. Informacje z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudniku nad Sanem

	2017	2018	2019
Liczba osób objętych działaniami komisji z powodu nadużywana alkoholu	0	7	9
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	0	2	3
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe, w rodzinach których dochodzi do przemocy domowej	0	1	2

Zródło: Dane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudniku nad Sanem

Na podstawie powyższych danych wynika, że zwiększyła się liczba osób nadużywających alkoholu i kierowanych z tego powodu na leczenie odwykowe przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudniku nad Sanem. W ostatnich trzech latach to w roku 2019 najwięcej osób było objętych działaniami komisji -

9 i skierowanych na leczenie odwykowe - 3, w tym z rodzin dotkniętych przemocą domową - 2.

Skalę zjawiska przemocy w rodzinie pokazują dane uzyskane z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Rudniku nad Sanem. Poniżej przedstawiono trzy tabele, w których zawarte zostały dane za lata 2017-2019 dotyczące liczby prowadzonych „Niebieskich Kart”, liczby powołanych grup roboczych, liczby rodzin objętych działaniami z podziałem na mężczyzn, kobiety, dzieci, osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością.

Tabela3. Liczba prowadzonych "Niebieskich Kart" przez Grupy Robocze w poszczególnych latach

Rok	Liczba prowadzonych „Niebieskich Kart”
2017	21
2018	19
2019	17

Źródło: Dane z Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Rudniku nad Sanem

Tabela 4. Liczba Grup Roboczych powołanych przez ZI

Rok	Liczba powołanych i pracujących grup roboczych
2017	3
2018	19
2019	17

Źródło: Dane z Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Rudniku nad Sanem

Tabela 5. Liczba rodzin i osób objętych działaniami grup roboczych z podziałem na mężczyzn, kobiety, dzieci, osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością

Rok	liczba rodzin	liczba osób w tych	liczba mężczyzn	liczba kobiet	liczba dzieci	w tym liczba osób	w tym liczba osób niepełnosprawnych

		rodzinach				starszych	
2017	21	58	12	27	19	4	7
2018	19	45	4	22	19	4	3
2019	15	35	17	16	2	9	7

Źródło: Dane z Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Rudniku nad Sanem

Z powyższych danych wynika, że w latach 2017-2019 procedura „Niebieskie Karty” prowadzona była łącznie w 55 rodzinach, w których objęto działaniami łącznie 138 osób.

Statystyki pokazują, że w zdecydowanej większości ofiarami przemocy padają kobiety i dzieci. Niepokojące jest, iż wśród tych osób są osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością. W tym samym przedziale czasowym do pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą domową powołano 37 grup roboczych. Wszystkie grupy robocze pracujące z rodzinami powołane były przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Tabela nr 3 pokazuje jak przedstawiała się liczba prowadzonych przez grupy robocze spraw wszczętych w związku z procedurą „Niebieskie Karty”. W 2017 r. było najwięcej prowadzonych spraw związanych z procedurą „Niebieskie Karty”. O dwie sprawy mniej było w roku kolejnym, a w 2019 r. (do 30.10.2019 r.) tylko 17. Statystyki te pokazują, że zmniejszyła się liczba spraw prowadzonych przez grupy robocze.

Według danych ZI najczęściej stosowanymi formami przemocy domowej jest przemoc psychiczna i fizyczna. Są też przypadki przemocy ekonomicznej. Grupę najczęściej poszkodowanych osób w wyniku przemocy w rodzinie stanowią kobiety oraz dzieci do 18 roku życia. Najczęściej osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy są głównie mężczyźni.

Rodziny dotknięte przemocą domową mogą liczyć na pomoc i wsparcie ze strony Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem. Poniżej podano liczbę rodzin i osób w tych rodzinach, którym udzielono wsparcia finansowego i objęto pracą socjalną.

Tabela 6. Liczba rodzin i osób objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej

Rok	Liczba rodzin objętych pomocą	Liczba osób, w tych rodzinach	Liczba rodzin objętych pracą
------------	--------------------------------------	--------------------------------------	-------------------------------------

	finansową		socjalną
2017	16	41	16
2018	11	35	11
2019	6	18	6

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem

Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający przy Caritas Diecezji Sandomierskiej w Rudniku nad Sanem świadczy pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą domową, jak również obejmuje działaniami osoby podejrzane o stosowanie przemocy domowej.

Poniżej przedstawione dane mówią o tym, że rodziny dotknięte przemocą domową nie boją się zwrócić o pomoc do instytucji pomocowych. Działania podejmują również osoby podejrzane o stosowanie przemocy, chociaż podejmujących prace nad swoją osobą jest w dalszym ciągu mniej niż stosujących przemoc.

Tabela 7. Liczba rodzin objętych działaniami Ośrodka Interwencji Kryzysowej i rodzaj udzielonego wsparcia

Lata	Liczba rodzin , w których dochodzi do przemocy domowej	Liczba osób w tych rodzinach	Rodzaj wsparcia
2016 - 2019	33	49	socjalne, psychologiczne, pedagogiczne, prawne

Źródło: Dane z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem

Tabela 8. Liczba osób objętych działaniami korekcyjno-edukacyjnymi

Lata	Liczba osób objętych działaniami korekcyjno-edukacyjnymi
2016 - 2019	19

Źródło: Dane z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem

IV. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ DOTYCZĄCYCH ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ STANU WIEDZY I POSTAW SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ WOBEC TEGO ZJAWISKA

4.1. Analiza wyników badań dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie

Badania dotyczące zjawiska przemocy zostały przeprowadzone na terenie Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem. Do badań wybrano grupę stu osób dorosłych i stu dzieci ze starszych klas szkół podstawowych (VI-VIII). Dobór osób do badań był losowy, a udział w badaniu cechował się dobrowolnością i anonimowością. Adresatami badań były osoby pochodzące z różnych środowisk, mieszkańcy zarówno wsi, jak i miasta, zróżnicowane pod względem poziomu wykształcenia, statusu społecznego, sytuacji materialnej, rodzinnej.

W badaniu osób dorosłych wzięło udział 74 kobiet i 26 mężczyzn w czterech przedziałach wiekowych 18 - 25 lat, 26 - 45 lat, 46 - 60 lat, 61 lat i więcej. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 46 - 60 lat oraz 26 - 45 lat odpowiednio 38% i 36%, najmniej ankietowanych było wśród osób w wieku powyżej 60 roku życia – 8%, grupa osób w wieku 18 - 25 lat stanowiła 18%.

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, wśród badanych mieszkańców gminy przeważały osoby z wykształceniem średnim (43%), osoby z wykształceniem wyższym (30%), zasadniczym zawodowym (18%) i podstawowym (9%).

Wśród ankietowanych najliczniejszą grupą była grupa osób pracujących 56%, osoby bezrobotne stanowiły 27%, emeryci 9%, renciści 5%, osoby prowadzące działalność gospodarczą 2% i studenci 1%.

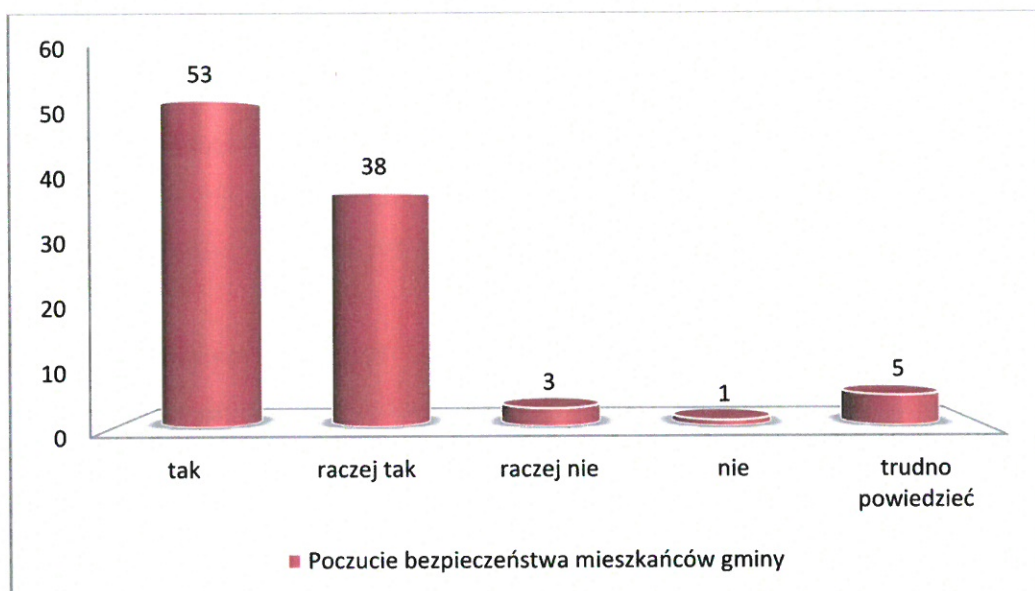
Badając młodzież szkolną dokonano podziału ze względu na płeć, miejsce zamieszkania, strukturę rodziny. Ankiety wypełniło 64% dziewcząt i 36% chłopców. Przeważająca liczba dzieci zamieszkiwała w mieście (65%), natomiast na wsi (35%). Większość badanych pochodziła z rodzin pełnych (82%), zaś niepełnych (18%).

Ankiety wypełnione zostały własnoręcznie przez respondentów. Zebrany materiał poddano analizie i opracowano pod kątem problemów badawczych.

4.2. Analiza wyników badań wśród dorosłych mieszkańców Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem

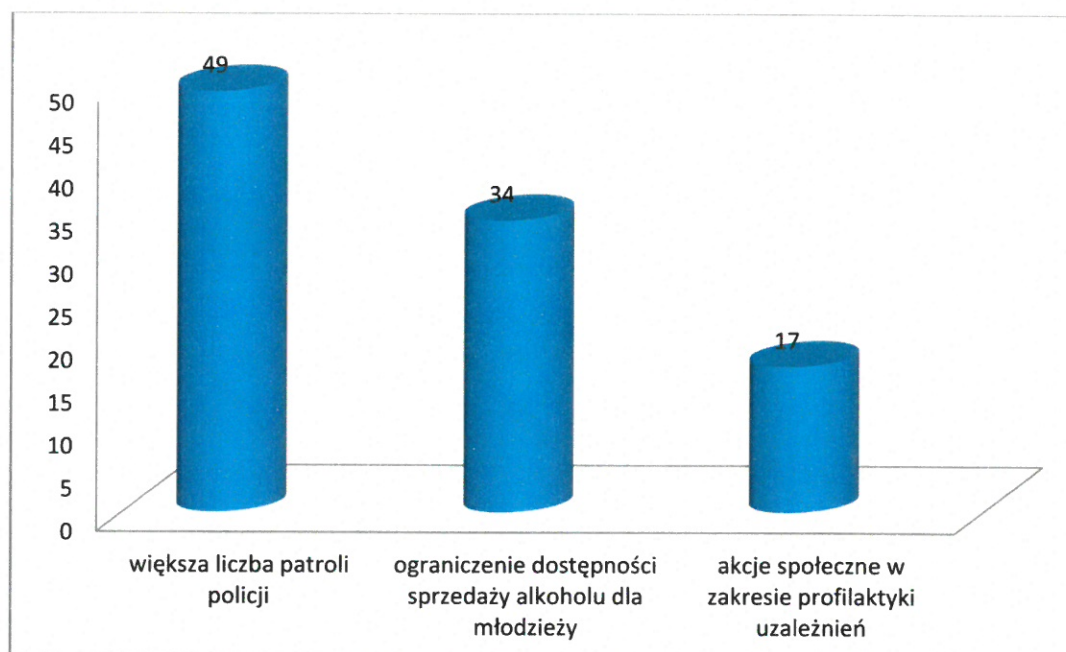
Ankietowani na wstępie zostali poproszeni o określenie poczucia bezpieczeństwa w gminie. Z uzyskanych wyników badań wynika, iż ponad połowa mieszkańców gminy (53%) czuje się bezpiecznie na jej terenie. Poczucie takie ma też 38% badanych, którzy stwierdzili, że raczej czują się bezpiecznie, 3% ankietowanych raczej nie czuje się bezpiecznie, 1% nie czuje się bezpiecznie wogóle, natomiast 5 % badanych nie miało zdania na ten temat.

Wykres 1. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie na terenie naszej gminy

Zapytano respondentów, czy znają przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem. Aż 43% badanych słyszało o takich przypadkach, 25% zna takie przypadki, jedynie 19% ankietowanych nie spotkało się z przypadkami występowania przemocy na naszym terenie.

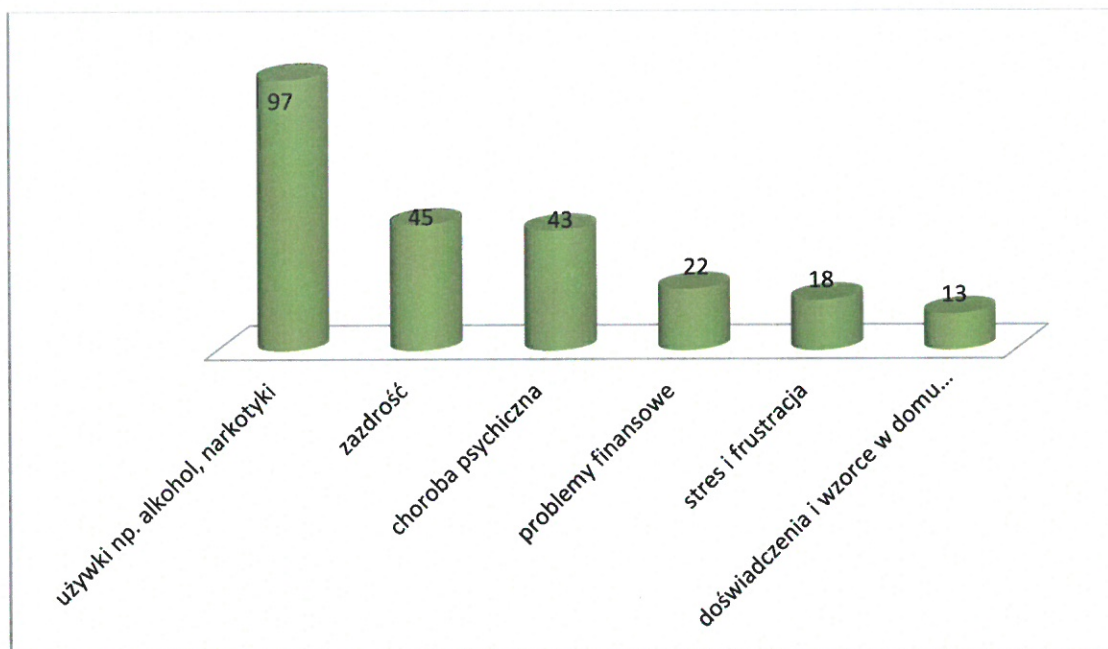
Wykres 2. Czynniki wpływające na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w naszej gminie

Na poprawę poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania zdaniem ankietowanych wpłynęłaby większa liczba patroli policji (49%). Drugą grupą odpowiedzi uzyskujących największą liczbę wyborów badani wskazali ograniczenie dostępności sprzedaży alkoholu dla młodzieży (34%), a 17 % ankietowanych uważa, że na poprawę poczucia bezpieczeństwa publicznego w naszej gminie będą miały akcje społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień.

Najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie są zdaniem badanych używki takie, jak alkohol, narkotyki itp., kolejno problemy finansowe, zazdrość. Ankieterzy mieli możliwość wyboru kilku odpowiedzi. Szczegółowe wyniki badań przedstawia poniższy wykres.

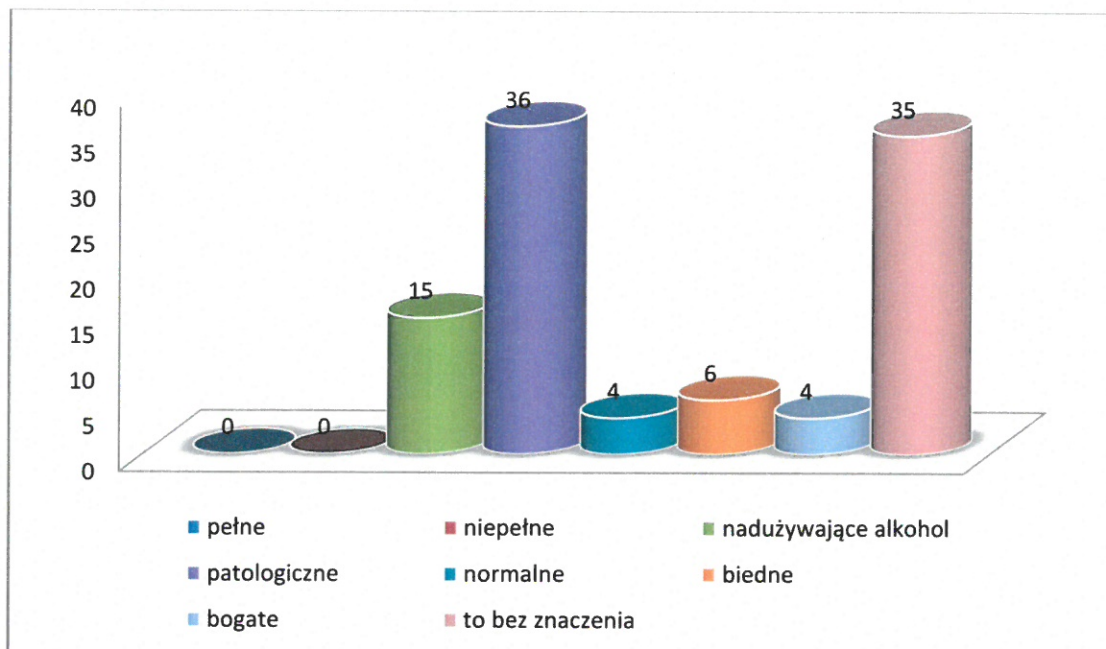
Wykres 3. Co według Pana/i jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie

Zdaniem większości badanych przemoc w rodzinie nie jest sprawą prywatną, do której nikt nie powinien się wtrącać. Uważa tak aż 87% osób, jednak 6% ankietowanych uważa inaczej, a 7% nie ma zdania.

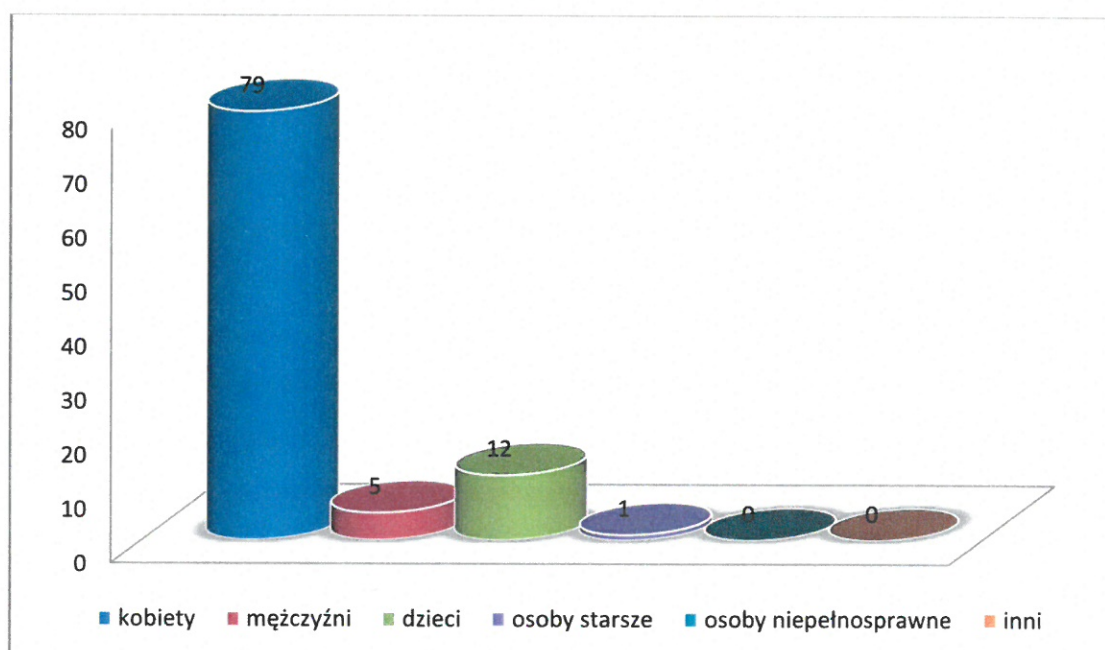
Zróżnicowany jest poziom wiedzy mieszkańców gminy na temat typów rodzin, w których najczęściej występuje przemoc. Zbliżona liczba osób uważa, że nie ma znaczenia typ rodziny, w której występuje przemoc (35%) oraz osób, które uważają, że przemoc występuje najczęściej w rodzinach patologicznych (36%). Według respondentów zjawisko przemocy dotyka również rodziny, w których członek rodziny lub członkowie rodziny nadużywają alkoholu (15%), biednych (6%), bogatych (4%) i tzw. „normalnych” (4%).

Wykres 3. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc

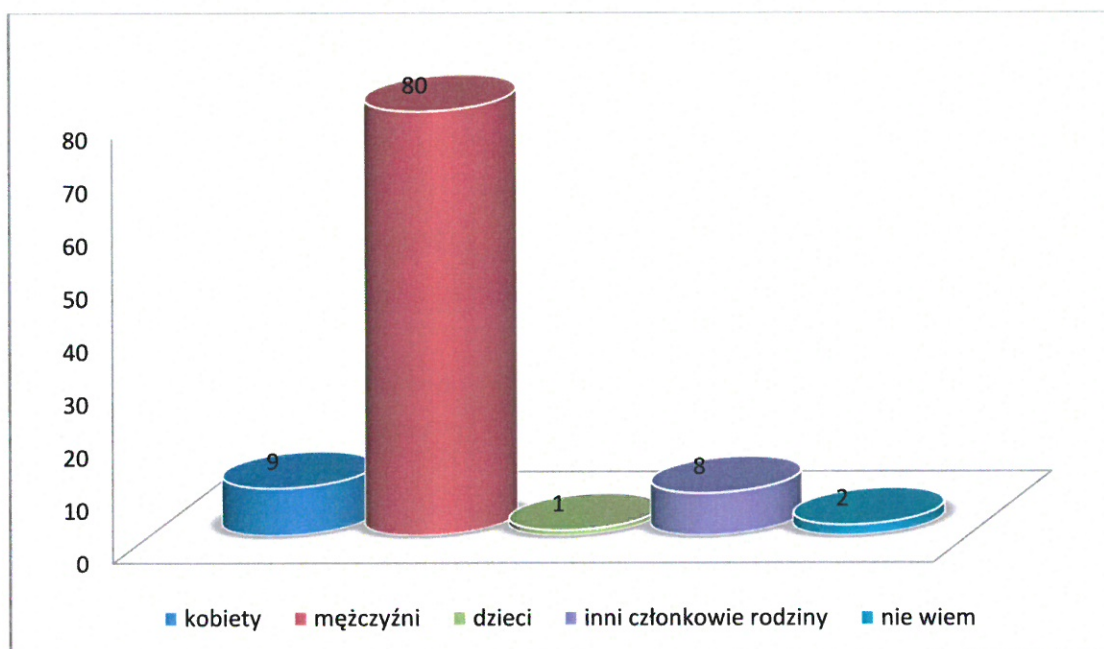
Osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie zdaniem ankietowanych są przede wszystkim kobiety. Zdecydowanie mniejszą grupę stanowią dzieci, mężczyźni i osoby starsze. W opinii badanych osoby niepełnosprawne nie doznają przemocy domowej.

Wykres 4. Kto najczęściej jest ofiarą przemocy w rodzinie

Sprawcy przemocy w rodzinie to przede wszystkim mężczyźni. Tak uważa większość badanych. Wśród sprawców wymienieni zostali również inni członkowie rodziny, jak również kobiety i dzieci. Dane procentowe zawiera poniższy wykres.

Wykres 5. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie

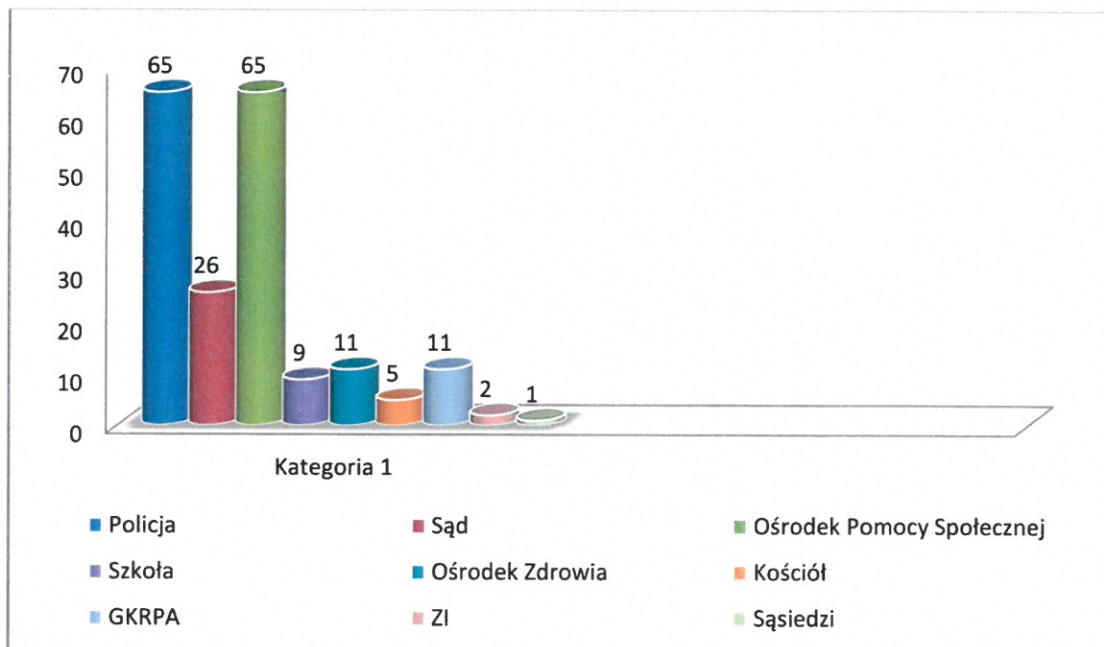
Badanych zapytano również o to, jakie formy przemocy ich zdaniem mogą mieć miejsce w rodzinie, podając w pytaniu katalog dziesięciu zachowań przemocowych. Jak wynika z badań, dla ankietowanych nie wszystkie wymienione zachowania są związane z przemocą domową. Dla 68% badanych niszczenie własności i obwinianie ofiary za agresywne zachowanie sprawcy nie jest przemocą, 60% uważa, że takie zachowania jak wyrzucanie z domu, wyśmiewanie się z opinii, poglądów oraz zawstydzanie w obecności innych, jak również zmuszanie do kontaktów seksualnych oraz zabieranie pieniędzy i nieustanne kontrolowanie wydatków nie są związane z przemocą. Połowa badanych uważa, że nie jest przemocą zmuszanie kogoś do robienia rzeczy, które są uwłaczające i poniżające. Największa liczba badanych (70%) nie uznaje za formę przemocy zakazywanie kontaktów z rodziną i znajomymi. Dla 24% respondentów zadawanie bólu fizycznego nie jest przemocą, a 9% przemocą by nie nazwało obrażania, obrzucania wyzwiskami i przekleństwami.

Ankietowani w większości wiedzą na czym polega procedura „Niebieskie Karty”. Wiedzę taką posiada 79% mieszkańców. Większość badanych wie, że na terenie Gminy

i Miasta Rudnik nad Sanem działa Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, jednak 38% badanych nie posiada takiej wiedzy.

Badanych zapytano również, czy ofiara przemocy na terenie gminy Rudnik nad Sanem może liczyć na pomoc, a jeżeli tak to na pomoc jakich instytucji. Ankietowani mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź, mogli też wpisać instytucje nie wymienione w proponowanych odpowiedziach. Najwięcej osób wskazało Policję i Ośrodek Pomocy Społecznej (65%), następnie Sąd (26%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (24%), Ośrodek Zdrowia i Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (11%), Szkołę (9%) i Kościół (5%). Wśród wskazywanych przez respondentów odpowiedzi pojawiały się dodatkowo Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (2%) oraz pomoc sąsiadów (1%).

Wykres 6. Na pomoc, jakich instytucji może liczyć ofiara przemocy

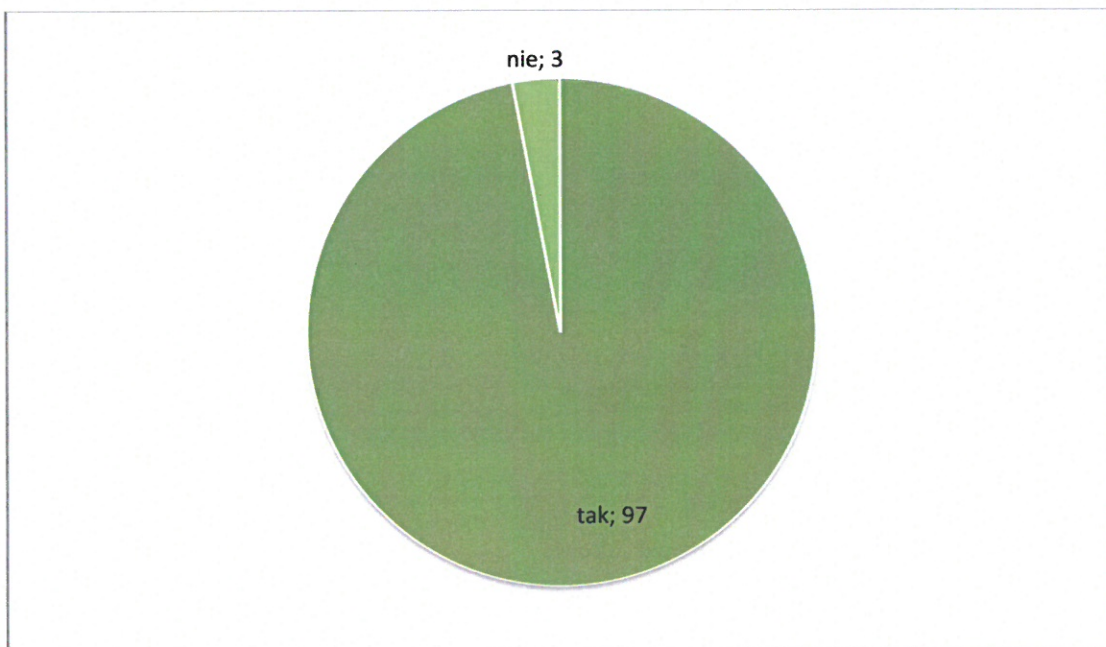
Interesowało nas również, jakie zdaniem mieszkańców gminy najskuteczniejsze działania należałoby podjąć wobec osób doznających przemocy domowej. Badani mieli możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi. Wskazywali oni najczęściej na zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego (42%) oraz tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy ofiarom przemocy na równi z izolowaniem osób stosujących przemoc (40%). Dla 30% badanych skuteczną pomocą byłoby organizowanie

ogólnodostępnych akcji społecznych, dla 29% umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia. Najmniej osób jako skuteczne działania wobec ofiar przemocy uważa umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia (18%) i leczenie uzależnień (5%).

4.3. Analiza wyników badań młodzieży szkolnej z terenu Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem

Równoległe z badaną grupą osób dorosłych przeprowadzono ankiety wśród uczniów szkół podstawowych. Analizując wyniki badań można stwierdzić, że młodzież szkolna wie, co to jest przemoc i potrafi podać jej definicję. Tylko 3% badanych uczniów nie ma takiej wiedzy.

Wykres 7. Czy wiesz, co to jest przemoc

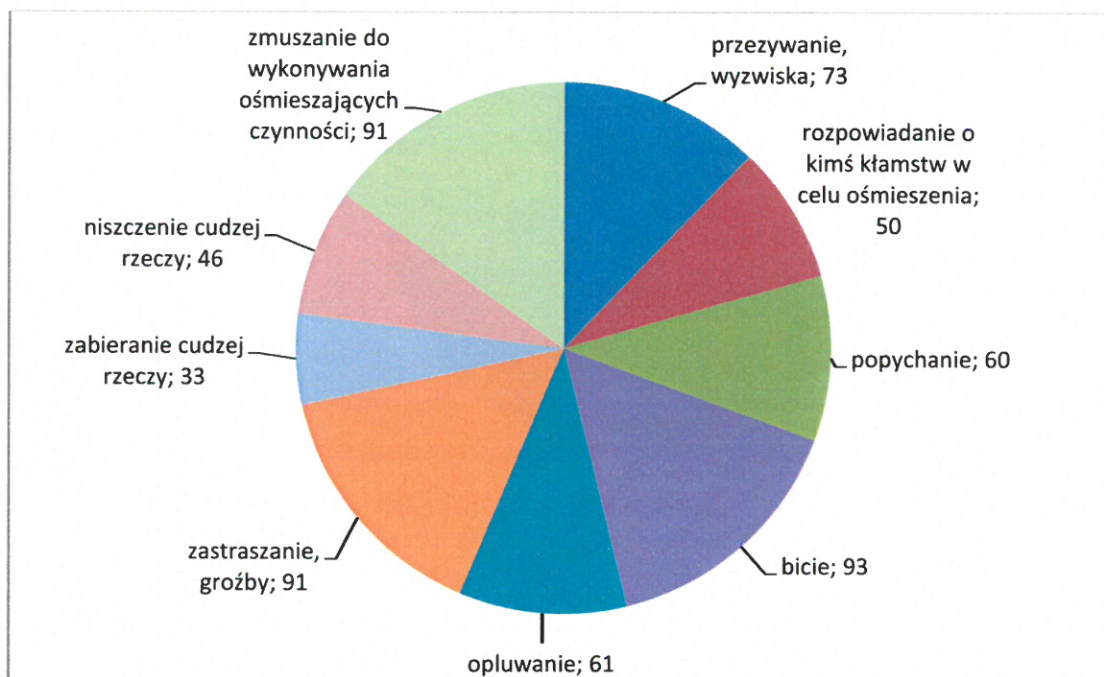

Uczniowie w większości znają rodzaje przemocy (88%) i potrafią wymienić niektóre jej rodzaje. Wśród najczęściej wymienianych wskazywali przemoc fizyczną (97%), słowną (96%) i psychiczną (97%). Pojawiały się również odpowiedzi takie jak cyberprzemoc (38%), groźby (14%), hejt (11%), dokuczanie młodszym (6%), przemoc seksualna (2%).

Zapytano również uczniów, czy wiedzą co to jest „Niebieska Linia”. Twierdząco odpowiedziało 67% badanych. Blisko jedna trzecia badanych nie miała wiedzy na ten temat.

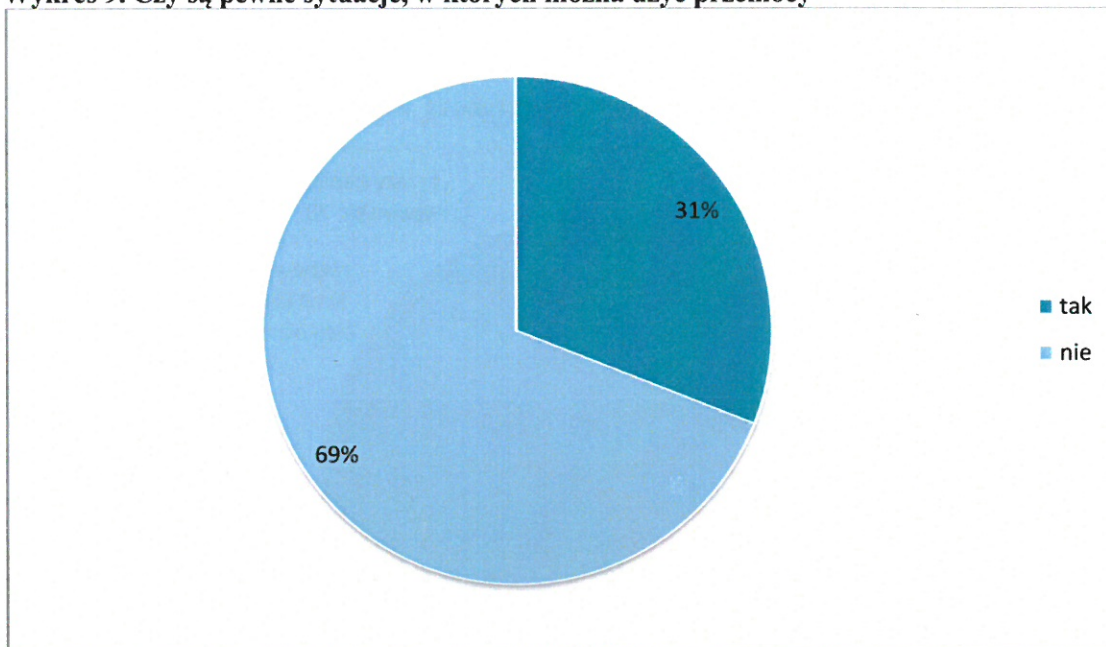
W ocenie uczniów nie wszystkie zachowania można nazwać przemocą wobec innych. Ankietowani zostali poproszeni o zaznaczenie, które zachowania według nich są przemocą wobec innych. Wyniki badania przedstawiają się następująco:

Wykres 8. Zachowania, które można nazwać przemocą wobec innych

Jak można zauważyć dla 67% badanych zabieranie cudzej rzeczy nie jest przemocą. Ponad połowa badanych (54%) nie zalicza do zachowań związanych z przemocą niszczenia cudzej własności, połowa uważa, że przemocą nie jest rozpowszechnianie o kimś kłamstw w celu ośmieszenia. Większość ankietowanych takie zachowania jak popychanie (60%), opluwanie (61%), przezywanie, wyzwiska (73%), zastraszanie, groźby (91%), zmuszanie do wykonywania ośmieszających czynności (91%) i bicię (93%) uznało za przemoc wobec innych osób.

Wykres 9. Czy są pewne sytuacje, w których można użyć przemocy

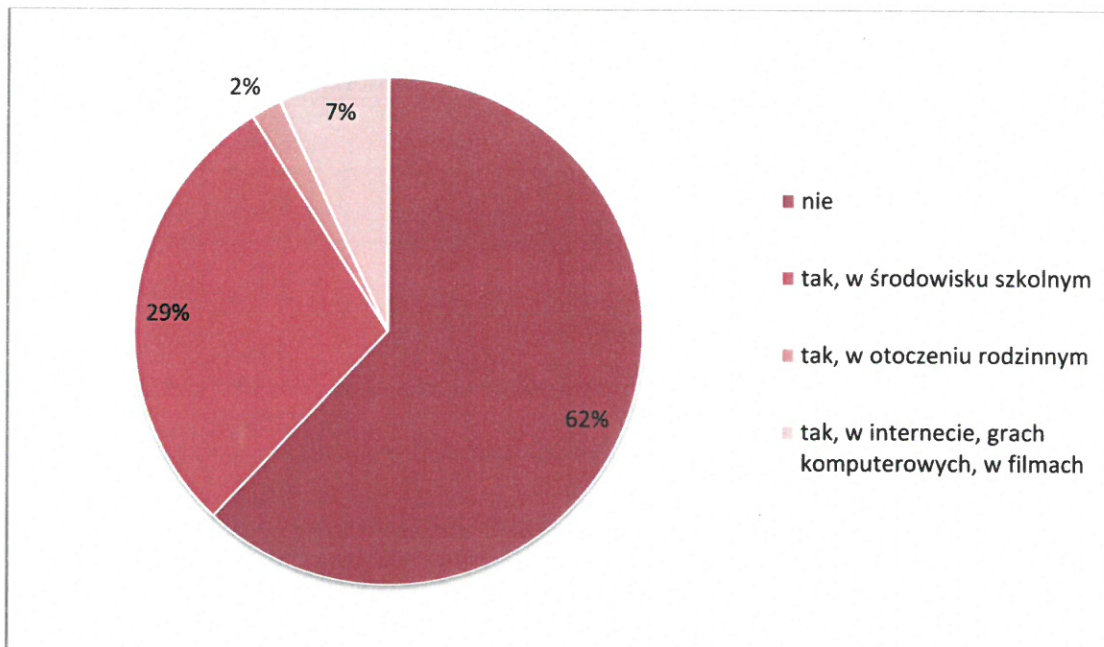

Większość uczniów (69%) uważa, że nie ma takich sytuacji, w których można użyć przemocy. Jednak 31% uczniów stwierdziła, że w pewnych sytuacjach użycie przemocy jest dopuszczalne.

Ankietowani w różny sposób reagują w sytuacji, gdy są świadkami zachowania agresywnego; 65% informuje o tym fakcie osoby dorosłe, 12% włącza się do bójki, 9 % w ogóle nie reaguje, zaś 14% wymieniło inne zachowania, spośród których część uczniów stara się bronić słabszą osobę, bądź wkracza z zamiarem uspokojenia lub rozdzielenia agresywnych osób.

Na pytanie, czy uczniowie spotykają się ze zjawiskiem przemocy wobec siebie twierdząco odpowiedziało 38% badanych. Większość z nich (29%) doświadcza przemocy w środowisku szkolnym, 2% w otoczeniu rodzinnym, zaś 7% w grach komputerowych, filmach, w Internecie.

Wykres 10. Czy spotykasz się ze zjawiskiem przemocy wobec Ciebie

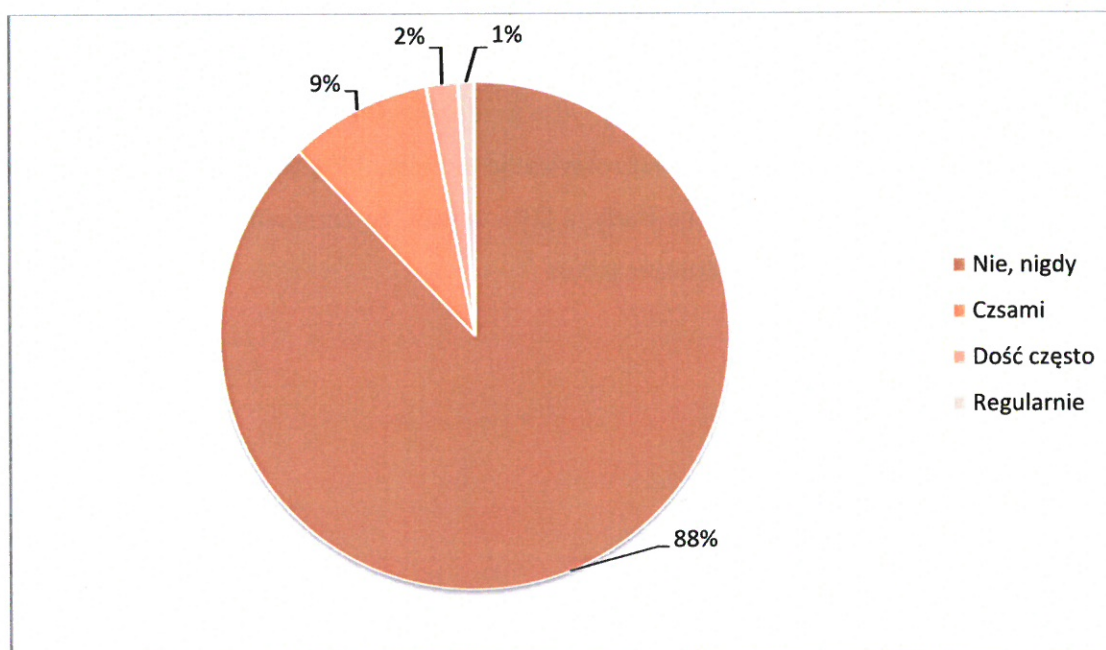
Badania pokazały, że młodzież potrafi wskazać na zachowania związane z przemocą i posiada wiedzę na temat zjawiska przemocy. Poproszono uczniów o zaznaczenie spośród wymienionych stwierdzeń, które według nich są związane z przemocą. Zdecydowana większość badanych wskazała prawidłowe odpowiedzi. Jedynie 8% uczniów zgadza się ze stwierdzeniem, że jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył, stosunkowo mało uczniów (6%) uważa, że przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego, 6% jest zdania, że sytuacje w domu najlepiej rozwiązuje się siłą, 13% twierdzi, że przemoc jest wtedy, gdy na ciele ofiary są widoczne ślady, a 20% uważa, że przemoc w rodzinie to wstyd. Szczegółowe wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Stwierdzenia na temat przemocy w rodzinie, z którymi uczeń się zgadza

Problem	Wskaźnik odpowiedzi
Nikt nie ma prawa znęcać się i poniżać innych	92%
Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył	8%
Przemoc w rodzinie występuje we wszystkich rodzinach	5%
Przemoc to nie tylko bicie – jest nią również zastraszanie, wyzywanie, wykorzystywanie	72%
Przemoc jest wtedy, gdy na ciele ofiary są widoczne ślady	13%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego	6%
Przemoc w rodzinie to wstyd	20%
Przemocy nie można ukrywać, takie sytuacje trzeba zgłaszać dorosłym	77%
Sytuacje w domu najlepiej rozwiązuje się siłą	6%

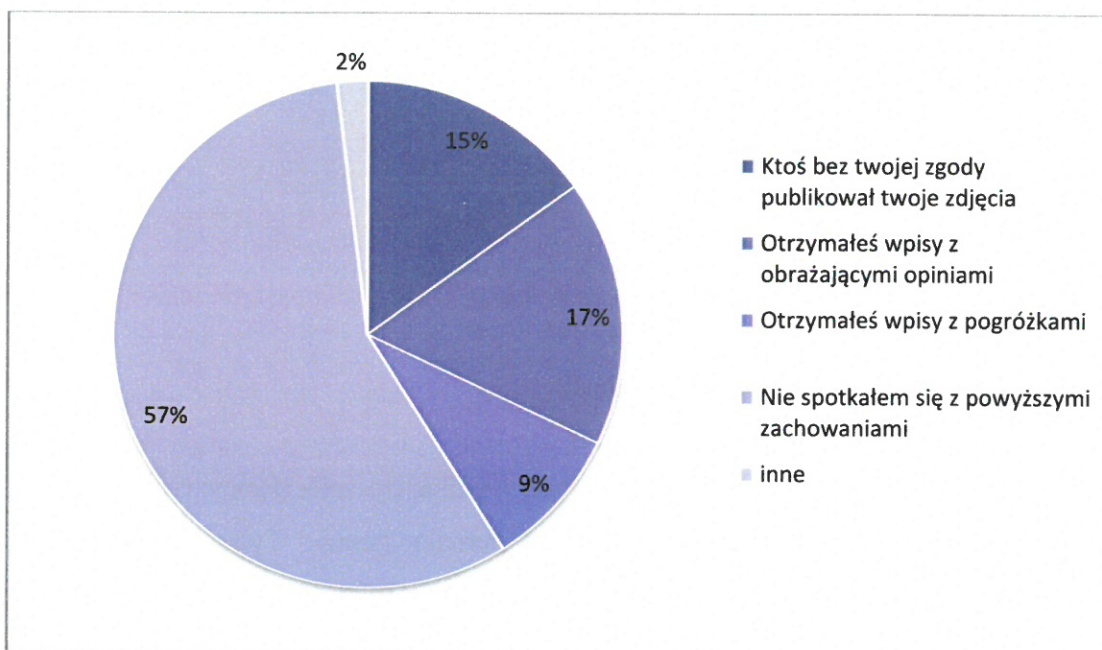
Niestety, z otrzymanych wyników badań ankietowych wynika, że aż 12% uczniów jest bita w domu. Rodzice stosują wobec dzieci kary cielesne czasami, jak zrobią coś złego u 9% badanych, dość często, po każdym nieporozumieniu u 2% badanych, a regularnie czasami nawet bez powodu u 1% ankietowanych.

Wykres 11. Czy rodzice stosują wobec ciebie kary cielesne

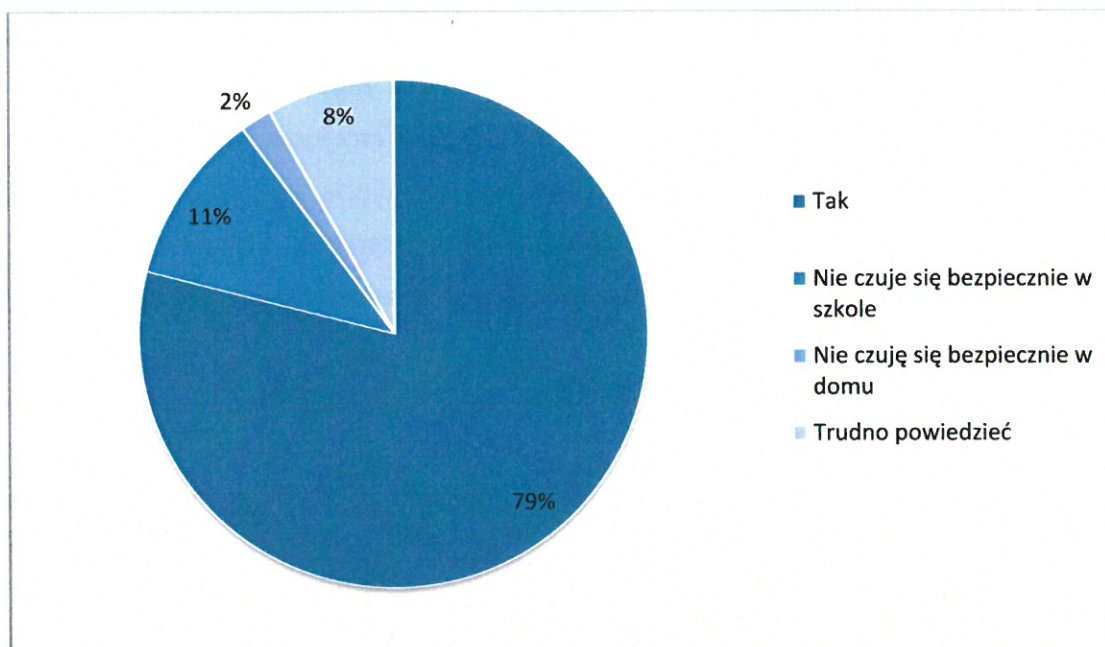
Z przemocą można spotkać się w różnych obszarach życia. Coraz częściej młodzież szkolna styka się ze zjawiskiem cyberprzemocy. 43% badanych uczniów doświadczyła sytuacji związanych z przemocą w wyniku korzystania z Internetu. 17% ankietowanych otrzymało wpisy z obrażającymi je opiniami, 9% uczniów otrzymało wpisy z pogrózkami, natomiast bez zgody 15% badanych ktoś opublikował ich zdjęcia w Internecie. 2% uczniów podało inną przyczynę przemocy, z jaką spotkało się w Internecie. Uczniowie spotkali się z fałszywym kontem na portalach społecznościowych, które ktoś założył w ich imieniu.

Wykres 12. Czy spotkałeś się z następującymi zachowaniami w trakcie korzystania z Internetu

Na koniec zadano uczniom pytanie, czy czują się bezpiecznie w środowisku szkolnym i domowym. Większość ankietowanych twierdząco odpowiedziało na powyższe pytanie. 11% badanych nie czuje się bezpiecznie w środowisku szkolnym, 2% nie czuje się bezpiecznie w domu, 8% badanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 13. Czy czujesz się bezpieczny w środowisku szkolnym i domowym

4.4. Podsumowanie wyników badań i wnioski

Z przeprowadzonych badań ankietowych wynika, że mieszkańcy Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem czują się bezpiecznie na terenie gminy. Tylko niewielka grupa mieszkańców odczuwa niski poziom bezpieczeństwa. Zdaniem ludności na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie wpłynęłaby większa liczba patroli policji oraz ograniczenie dostępności sprzedaży alkoholu dla młodzieży. W mniejszym stopniu bezpieczeństwo publiczne zwiększyłyby zdaniem mieszkańców organizowane akcje społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień.

Badania ankietowe pokazały, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem znanym przez mieszkańców gminy. Tylko niespełna jedna piąta badanych nie spotkała się z przypadkami występowania przemocy. Za najczęstszą przyczynę przemocy w rodzinie ankietowani uznali stosowanie używek takich jak na przykład alkohol, czy narkotyki. Na występowanie zjawiska przemocy wpływa także zazdrość oraz problemy finansowe, natomiast w mniejszym stopniu stres, choroba psychiczna, czy doświadczenia i wzorce wyniesione z domu. Wśród mieszkańców gminy w dalszym ciągu panuje przekonanie, że zjawisko przemocy najczęściej występuje w rodzinach patologicznych i nadużywających alkoholu. Optymistyczne jest jednak to, że 35% badanych uważa, że nie ma znaczenia typ rodziny, w której występuje przemoc.

Badani mieszkańcy gminy nie mają świadomości jakie zachowania w stosunku do drugiej osoby oprócz zadawania bólu fizycznego, obrażania, obrzucania wyzwiskami są zachowaniami związanymi z przemocą.

Wysoki jest poziom wiedzy mieszkańców Gminy i Miasta na temat procedury „Niebieskie Karty” oraz działającego na terenie miasta Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Badani bez problemu wskazywali instytucje, na pomoc których osoba doświadczająca przemocy w rodzinie może liczyć. Zdaniem mieszkańców wśród działań, jakie należałoby podjąć wobec osób doznających przemocy domowej, za najskuteczniejsze uznali zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego, a także tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy ofiarom przemocy na równi z izolowaniem osób stosujących przemoc.

Na podstawie wyników przeprowadzonych badań można sformułować następujące wnioski:

- Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem w opinii jej mieszkańców jest miejscem bezpiecznym, aczkolwiek wskazane byłoby zwiększenie patroli policji na ulicach oraz przedsięwzięcie działań ograniczających w jeszcze większym stopniu dostępności alkoholu dla młodzieży.
- Mieszkańcy znają zjawisko przemocy w rodzinie, a część z nich zetknęła się z nim bezpośrednio. Problemem jest jednak określenie zachowań związanych z przemocą. Wskazane są zatem akcje uświadamiające mieszkańców Gminy i Miasta, że przemocą jest nie tylko zadawanie bólu fizycznego, ale także czym jest przemoc psychiczna, jakie zachowania względem drugiej osoby są zachowaniami noszącymi znamiona przemocy oraz akcje informujące o tym, że przemoc może dotknąć każdą rodzinę niezależnie od jej pochodzenia, statusu materialnego, a także, że występowanie przemocy nie wiąże się wyłącznie z występowaniem problemu alkoholowego w rodzinie.
- Rozważyć należy rozbudowę infrastruktury poradnictwa prawnego i socjalnego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz infrastruktury związanej z zapewnieniem pomocy terapeutycznej dla ofiar przemocy.

Badania przeprowadzone wśród uczniów pokazały, że młodzież wie czym jest przemoc i potrafi wymienić jej rodzaje. Mają także wiedzę na temat „Niebieskiej Linii”. Podobnie jednak, jak dorośli mieszkańcy Gminy i Miasta, uczniowie nie wszystkie zachowania

przemocowe wobec drugiej osoby uznają za przemoc w stosunku do niej. Blisko jedna trzecia uczniów jest przekonana, że są pewne sytuacje, w których można użyć przemocy. Niepokojące jest to, że aż 21% młodzieży szkolnej wykazuje nieprawidłowe reakcje w sytuacji, gdy są świadkami zachowań agresywnych w stosunku do swoich kolegów. Jak wynika z badań duża liczba młodzieży spotkała się ze zjawiskiem przemocy wobec siebie. Przemoc ta dotyczy środowiska szkolnego, domowego oraz gier komputerowych, Internetu.

Młodzież różnie podchodzi do stwierdzeń na temat przemocy w rodzinie. Nie ze wszystkimi podanymi stwierdzeniami na temat przemocy uczniowie się zgadzali, część uczniów ma przekonania powielające stereotypy na temat przemocy.

Niepokojące jest to, iż 12% dzieci doświadcza kar cielesnych w domu, 1% jest bitych regularnie.

Coraz częściej ze zjawiskiem przemocy młodzież spotyka się w Internecie. Spora liczba uczniów doświadczyła zjawiska cyberprzemocy. Zjawisko to dotyczy takich zachowań, jak wpisy z obrażającymi opiniami, wpisy z pogrózkami, publikowanie zdjęć bez zgody zainteresowanego, zakładanie fałszywych kont na portalach społecznościowych w imieniu atakowanej osoby.

Wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów skłoniły do wysnucia następujących wniosków:

- Za zasadne należy uznać przeprowadzenie kampanii informacyjnej w szkołach na temat zachowań związanych ze stosowaniem przemocy wobec drugiej osoby.
- Wskazane byłyby działania uczące prawidłowych postaw i zachowań w sytuacji zetknięcia się ze zjawiskiem przemocy oraz zachowań agresywnych wobec drugiej osoby.
- Celowe wydaje się prowadzenie zajęć, pogadanek, prelekcji w placówkach oświatowych na temat coraz bardziej powszechnego zjawiska cyberprzemocy.

V. ZASOBY INSTYTUCJONALNE

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem:

- Realizacja procedury „Niebieskie Karty” i Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Komisariat Policji w Rudniku nad Sanem:

- Realizacja procedury „Niebieskie Karty”.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- Procedura zobowiązania do poddania się leczeniu odwykowemu osób będących sprawcami przemocy domowej i motywowanie do pozostawania w trzeźwości.
- Realizacja procedury „Niebieskie Karty” i Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019.

Powiat Nizański przy współpracy z Urzędem Gminy i Miasta w Rudniku nad Sanem:

- Bezpłatna pomoc prawna m.in. dla osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem działający przy Caritas Diecezji Sandomierskiej:

- Poradnictwo psychologiczne świadczone przez psychologów.
- Zajęcia korekcyjno - edukacyjne dla sprawców przemocy domowej.
- Realizacja procedury „Niebieskie Karty” i Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zakład Opieki Zdrowotnej:

- Realizacja procedury „Niebieskie Karty” i Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Placówki oświatowo-wychowawcze:

- Realizacja procedury „Niebieskie Karty” i Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Stowarzyszenia:

- Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

VI. CZYNNIKI POZYTYWNE I ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ

Do czynników sprzyjających właściwej realizacji programu zaliczyć możemy:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra współpraca interdyscyplinarna służb i instytucji zarówno w gminie, jak i poza nią,
- dostępność i chęć współpracy specjalistów,
- wzrost kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- wzrost świadomości społeczności lokalnej w kwestii działań dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej,
- wzrost świadomości wśród młodzieży szkolnej,
- poradnictwo prawne między innymi dla osób uwikłanych w problem przemocy domowej,
- szkolenie członków Zespołu Interdyscyplinarnego i pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do zagrożeń wynikających z realizacji programu należy wymienić:

- ograniczone środki finansowe na realizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- niedostateczna ilość specjalistów na terenie gminy,
- brak współpracy rodzin w zakresie przewycięzania kryzysów,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- problem uzależnienia od alkoholu.

VII. POTRZEBY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

- ✓ zwiększenie środków finansowych przeznaczonych na przeciwdziałanie przemocy,
- ✓ szkolenia interdyscyplinarne dla służb działających na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc w rodzinie,
- ✓ wsparcie dla osób działających bezpośrednio na rzecz osób uwikłanych w przemoc, jak i osób stosujących przemoc,
- ✓ mieszkania socjalne,
- ✓ opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

VIII. ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2020-2023

8.1. Beneficjenci programu

Beneficjenci programu, będącymi odbiorcami działań wskazanych w programie:

1. osoby dotknięte przemocą w rodzinie,
2. osoby stosujące przemoc w rodzinie,
3. świadkowie przemocy w rodzinie,
4. osoby realizujące procedurę „Niebieskie Karty”,
5. społeczność lokalna.

8.2. Realizatorzy programu:

Realizatorzy poszczególnych działań zostali wskazani w punkcie 8.5. programu.

8.3. Miejsce i czas realizacji programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie realizowany na terenie Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem w latach 2020-2023.

8.4. Cele programu

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.
3. Zintensyfikowanie działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

8.5. Realizacja programu i celów szczegółowych dla poszczególnych instytucji i realizatorów

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, pomaganie osobom dotkniętym przemocą, a także oddziaływanie na osoby stosujące przemoc jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć wszystkie działania. Każde z działań w ramach celów szczegółowych zostało przypisane konkretnym podmiotom odpowiedzialnym za ich realizację. Poniżej opisano również przewidywane wskaźniki monitorowania realizacji działań oraz czas realizacji działań.

Cel 1: Zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania	Wskaźniki	Czas realizacji	Realizator
Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze Gminy i Miasta. Ustalenie liczby rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.	Liczba opracowanych diagnoz	Raz w roku, do końca roku	Zespół Interdyscyplinarny
Lokalne kampanie na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie: - plakaty - ulotki - szkolenia - informacje o kampanii na stronie internetowej OPS i Urzędu Gminy i Miasta	Liczba przeprowadzonych kampanii	Raz w roku	Zespół Interdyscyplinarny
Działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie: - poradnictwo specjalistyczne, - szkolenia dla rodziców i opiekunów	Liczba zrealizowanych szkoleń Liczba osób, którym udzielono porad	2020-2023 według potrzeb i możliwości finansowych	Zespół Interdyscyplinarny
Poradnictwo prawne	Liczba osób, którym udzielono porad	2020 – 2023 – według potrzeb	Zespół Interdyscyplinarny oraz przedstawiciele pozostałych instytucji, które nie są członkami ZI
Prowadzenie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba założonych „Niebieskich Kart”	2020 – 2023	Zespół Interdyscyplinarny
Wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne: - organizowanie zajęć dla dzieci i młodzieży, - wspieranie organizowanych zajęć dla dzieci i młodzieży	Liczba zorganizowanych zajęć lub tych, które były wspierane Liczba osób uczestniczących	2020-2023 – w zależności od zgłaszanych potrzeb i możliwości finansowych	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych PSP Nr 1, PSP Nr 2, PSP Nr 3, PSP w Przędzeli PSP w Kopkach Towarzystwo Miłośników Ziemi

			Rudnickiej
Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przemocy: - programy profilaktyczne, - lokalne kampanie, - szkolenia, - ulotki, - plakaty, - konkursy	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych i szkoleń Liczba przeprowadzonych kampanii Liczba uczestników	Raz w roku według potrzeb i możliwości finansowych	Zespół Interdyscyplinarny PSP Nr 1, PSP Nr 2, PSP Nr 3, PSP w Przędzeli PSP w Kopakach
Dystrybucja ulotek na temat przemocy i jej skutków	Liczba rozpowszechnionych ulotek	2020 – 2023 na bieżąco	Wszyscy realizatorzy

Cel.2 : Zwiększenie pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie

Zadania	Wskaźniki realizacji	Czas realizacji	Realizator
Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego Liczba pracujących grup roboczych	2020-2023 na bieżąco	Zespół Interdyscyplinarny
Bezpłatna pomoc prawna m. in. dla osób uwikłanych w problem przemocy	Liczba osób uwikłanych w problem przemocy domowej, które skorzystały z pomocy prawnej Liczba osób, którym zaproponowano skorzystanie z pomocy prawnika	2020-2023 na bieżąco	OPS OIK
Pomoc psychologiczna	Liczba osób, które skorzystały z pomocy psychologicznej	2020-2023 na bieżąco	OIK
Udzielanie pomocy i wsparcia rodzinom i osobom dotkniętym przemocą: - praca socjalna, - wsparcie finansowe, - pomoc w formie usług opiekuńczych - kierowanie do specjalistów, - poradnictwo według potrzeb,	Zakres udzielanej pomocy Liczba osób, którym udzielono porad	2020-2023 według potrzeb	Wszystkie podmioty realizujące procedurę "Niebieskie Karty"

- powiadamianie Sądu o sytuacji nieletnich, - wizyty w środowiskach osób pokrzywdzonych			
Monitorowanie sytuacji rodzin uwikłanych w problem przemocy	Liczba monitorowanych rodzin	2020-2023 na bieżąco	OPS, GKRPA, PSP Nr 1, PSP Nr 2, PSP Nr 3, PSP w Przędzelu, PSP w Kopkach Policja, NZOZ Centrum Zdrowia „Panorama”
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia	Liczba osób skierowanych do ośrodków wsparcia	2020-2023 na bieżąco	OPS
Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art.12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodzin w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie	2020-2023 na bieżąco	OPS Policja NZOZ Centrum Zdrowia „Panorama”
Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych Liczba lokalnych kampanii społecznych	2020-2023 na bieżąco	OPS, GKRPA, Policja, PSP Nr 1, PSP Nr 2, PSP Nr 3, PSP w Przędzelu, PSP w Kopkach Zespół Interdyscyplinarny, NZOZ Centrum Zdrowia „Panorama”, Kuratorzy zawodowi
Udostępnianie i rozpowszechnianie telefonów zaufania oraz telefonów informacyjnych, interwencyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie: - plakaty, - ulotki, - informacje umieszczane na stronie internetowej OPS Urzędu Gminy i Miasta - informacje	Liczba rozpowszechnianych ulotek, plakatów, informacji dotyczących telefonów zaufania dla osób dotkniętych przemocą domową	Raz w roku	OPS, Policja, GKRPA, PSP Nr 1, PSP Nr 2, PSP Nr 3, PSP w Kopkach, PSP w Przędzelu, NZOZ Centrum Zdrowia „Panorama”, Zespół Interdyscyplinarny

umieszczane na tablicach ogłoszeń OPS, Urzędu Miasta i Gminy			
Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą: - prowadzenie monitoringu realizacji działań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie - analiza czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Liczba zakończonych „Niebieskich Kart” z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie Liczba analiz czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Raz w roku	Zespół Interdyscyplinarny

Cel. 3: Zintensyfikowanie działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Zadania	Wskaźniki realizacji	Czas realizacji	Realizator
Realizacja procedury „Niebieskie Karty”	Liczba wszczętych procedur NK Liczba rodzin objętych procedurą NK Liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy Liczba spraw zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowania działań Liczba wszczętych postępowań oraz odmów wszczęcia w sprawach związanych z przemocą w rodzinie Liczba zakończonych postępowań w sprawach	2020-2023 na bieżąco	OPS Zespół Interdyscyplinarny Policja PSP Nr 1, PSP Nr 2, PSP Nr 3, PSP w Przędzeli, PSP w Koprach GKRPA NZOZ Centrum Zdrowia „Panorama” Kuratorzy Sądowi

	<p>związanych z przemocą w rodzinie zakończonych wyrokiem skazującym</p> <p>Liczba zakończonych postępowań w sprawach związanych z przemocą w rodzinie poprzez umorzenie postępowania</p>		
<p>Aktywność i współdziałanie oraz wymiana informacji pomiędzy służbami w zakresie monitoringu, zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie.</p>	<p>Liczba przekazanych organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji o ponownym stosowaniu przemocy w rodzinie przez osoby uprzednio skazane za przemoc</p>	<p>2020-2023 na bieżąco, według potrzeb</p>	<p>Zespół Interdyscyplinarny</p>
<p>Przeprowadzanie rozmów z osobami stosującymi przemoc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - motywowanie do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych - przeprowadzanie rozmowy pod kątem nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków - uświadamianie, jakie są skutki i konsekwencje wynikające ze stosowania przemocy 	<p>Liczba osób, z którymi przeprowadzono rozmowę</p>	<p>2020-2023 na bieżąco</p>	<p>OPS Zespół Interdyscyplinarny Policja GKRPA</p>

Cel 4: Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania	Wskaźniki	Czas realizacji	Realizator
<p>Zorganizowanie szkolenia dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i osób zobligowanych do realizacji procedury „Niebieskie Karty”.</p>	<p>Liczba przeprowadzonych szkoleń Liczba osób uczestniczących</p>	<p>2020-2023 według zgłaszanych potrzeb i możliwości finansowych</p>	<p>Zespół Interdyscyplinarny OPS</p>

Udział w szkoleniach osób świadczących pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie			
--	--	--	--

8.6. Przewidywane efekty wynikające z realizacji programu

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez :

- zwiększenie wiedzy i wrażliwości społeczności lokalnej wobec zjawiska przemocy domowej,
- wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinach,
- podnoszenie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ochrony ofiar przemocy domowej,
- zwiększenie dostępności wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową,
- zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą,
- zintensyfikowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

8.7. Monitorowanie, ewaluacja i sprawozdawczość

Program będzie monitorowany w celu sprawdzania, czy działania ujęte w programie są realizowane, czy są wykonywane zgodnie z ustalonymi terminami i czy wymagają wprowadzania zmian. Monitoring będzie prowadzony w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w realizację działań wskazanych w programie. Podmioty realizujące działania przesyłają do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego informacje zwrotne do końca lutego za rok ubiegły. Przewodnicząca ZI opracowuje całościowe sprawozdanie z realizacji programu do końca marca, które następnie przedkłada Radzie Miejskiej.

Dla zbadania efektów programu po jego zakończeniu przeprowadzona zostanie ewaluacja programu. Metodą ewaluacji będzie ankieta ewaluacyjna przeprowadzona wśród dzieci szkół podstawowych oraz wśród mieszkańców Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem. Pozwoli ona m.in. na dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących

w Gminie i Mieście Rudnik nad Sanem. Za ewaluację programu odpowiedzialny będzie Zespół Interdyscyplinarny.

ZAKOŃCZENIE

Opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie ma terenie Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2020 - 2023 ma na celu zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie gminy. Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nigdy nie powinno występować, jest to przestępstwo i stanowi poważny problem społeczny. Niestety przemoc występuje na terenie naszej gminy i należy podjąć działania zmierzające do przeciwdziałania temu zjawisku i zniwelowania jego skutków. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie ma za zadanie przeciwdziałać przemocy poprzez pomoc osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, udzielenie im kompleksowego wsparcia, podjęcie działań profilaktycznych zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Należy również zintensyfikować działania względem sprawców przemocy domowej.

Program został opracowany przez:

Pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem:

Pucko Beatę – Starszego Specjalistę Pracy Socjalnej

Gołębiewską Małgorzatę – Specjalistę Pracy Socjalnej

Wykaz skrótów

OPS - Ośrodek Pomocy Społecznej

OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PSP – Publiczna Szkoła Podstawowa

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

NK – Niebieska Karta

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej
Edward Wołoszyn
mgr Edward Wołoszyn